कलानां प्रवरंचित्रम।

अवबोधनम्।

अ. सत्यं वा असत्यम् इति लिखत।

१. विष्णुधर्मोत्तरपुराणे 'नारायण-वज्रसंवाद:' प्रख्यात:।

उत्तर: **असत्यम्**।

२. यथा सुमेरु: नगानां तथा कलानामिह चित्रकल्प: प्रवर:।

उत्तर: **सत्यम्**।

३. कलया केवलं कलावतानां सुखप्राप्ति: भवति।

उत्तर: **असत्यम्**।

४. धर्मकामार्थमोक्षदं चित्रं कलानां प्रवरम् अस्ति।

उत्तर: **सत्यम्**।

५. चित्रकलाया: प्रवर्तक: आसीद् धर्मसुत: नारायण:।

उत्तर: **सत्यम्**।

६. चित्रे अदृश्यकरणं प्रधानं परिकीर्तितम्।

उत्तर: **असत्यम्**।

७. षड्गुणै: चित्रस्य सौंदर्यं प्रवरम् अस्ति।

उत्तर: **असत्यम्**।

ब. एकपदेन उत्तरं लिखत।

१. **कस्मिन्** ग्रन्थे चित्रकलाशास्त्रं वर्णितं विद्यते?

उत्तर: **विष्णुधर्मोत्तरपुराणम्**।

२. "लोके-परलोके सुखसाधनं किम्?" इति **केन** पृष्टम्?

उत्तर: **वज्रमहाराजेन।**

३. **क:** चित्रकलाया: श्रेष्ठत्वम् उक्तावान्?

उत्तर: **मार्कण्डेयमुनि:।**

४. नगानां प्रवर: **क:**?

उत्तर: **सुमेरु:।**

५. **क:** अण्डजानां प्रधान:?

उत्तर: **गरुड:।**

६. नराणां प्रवर: **क:**?

उत्तर: **क्षितीश:।**

७. कलानां प्रवर: **क:**?

उत्तर: चित्रकल्प:।

८. **क:** चित्रकलाया: प्रवर्तक:?

उत्तर: नारायण:।

९. चित्रे **किं** प्रधानं परिकीर्तितम्?

उत्तर: सादृश्यकरणम्।

१०. चित्रे **कति** गुणा: अनुस्यूता: भवेयु:?

उत्तर: अष्टगुणा:।

पृथक्करणम्।

अ. जालचित्रम् / वृक्षरेखाचित्रम्।

१. क: केषां प्रवर: तद् लिखित्वा जालचित्रं पूरयत।

सुमेरु: ___१___

कलानां ___४___

प्रवर:।

___२___ अण्डजानाम्

नराणां ___३___

उत्तर: १. **नगानाम्।** २. **गरुड:।**

३. **क्षितीश:।** ४. **चित्रकल्प:।**

२. चित्रे ये अष्टगुणाः अनुस्यूताः भवेयुः ते गद्यांशे चित्वा जालरेखाचित्रे लिखत।

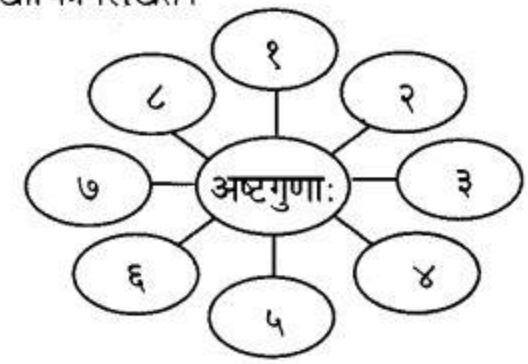

उत्तरः	१.	**स्थानम्।**	२.	**प्रमाणम्।**
	३.	**मधुरत्वम्।**	४.	**भूलम्भः।**
	५.	**विभक्तता।**	६.	**सादृश्यम्।**
	७.	**क्षयः।**	८.	**वृद्धिः।**

अवबोधनम्।

अ. सत्यं वा असत्यं तद् लिखत।

१. चित्रकलायां वर्णविन्यासे एव चित्रकारस्य परीक्षा भवति।

उत्तरः **सत्यम्।**

२. त्रयः प्रधानवर्णाः विदिताः।

उत्तरः **असत्यम्।**

३. अवान्तरवर्णानां संख्या अगणिता वर्तते।

उत्तरः **सत्यम्।**

४. श्यामरक्तवर्णौ अतीव महत्तपूर्णौ।

उत्तरः **असत्यम्।**

५. हृदयस्य चित्रणं चित्रे चैतन्यं निर्माति।

उत्तर: **असत्यम्।**

६. भावानां चित्रणं षड्रसानुकूलं कर्तव्यम्।

उत्तर: **असत्यम्।**

ब. एकपदेन उत्तरं लिखत।

१. चित्रकारस्य परीक्षा **कस्मिन्** भवति?

उत्तर: **वर्णविन्यासे।**

२. **कति** प्रधानवर्णाः विदिताः?

उत्तर: **पञ्च।**

३. सम्मिश्रणार्थं **कौ** वर्णौ अतीव महत्त्वपूर्णौ?

उत्तर: **श्यामगौरवर्णौ।**

४. चित्रस्य शोभा **कैः** वर्तते?

उत्तर: **रङ्गव्यतिकरैः।**

५. मार्कण्डेयमुनिना **कदा** आयामोच्छायमानवर्णनं कृतम्?

उत्तर: **चित्रसूत्रविवरणे।**

६. **केन** विना चित्रम् आकर्षकं न भवति?

उत्तर: **परिमाणेन।**

७. **के** काव्यशास्त्रे वर्णिताः?

उत्तर: **नवरसाः।**

८. रसानां चित्रणं चित्रे **किं** निर्माति?

उत्तर: **चैतन्यम्।**

९. **कैः** हृदयस्य भावाः प्रकटिताः भवन्ति?

उत्तर: **अङ्गविभङ्गैः।**

१०. भावानां चित्रणं **कथं** कर्तव्यम्?

उत्तर: **नवरसानुकूलम्।**

११. **कीदृशं** चित्रं प्रभावकारि भवति?

उत्तर: **भावयुक्तम्।**

पृथक्करणम्।

अ. जालचित्रम् / वृक्षरेखाचित्रम्।

१. प्रधानवर्णानां नामानि लिखित्वा जालरेखाचित्रं पूरयत।

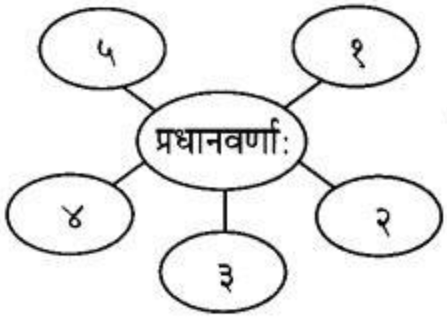

उत्तरः १. श्वेतः।

२. रक्तः।

३. पीतः।

४. कृष्णः।

५. हरितः।

२. गद्यांशे चित्रसूत्रस्य घटकान् चित्वा जालचित्रे लिखत।

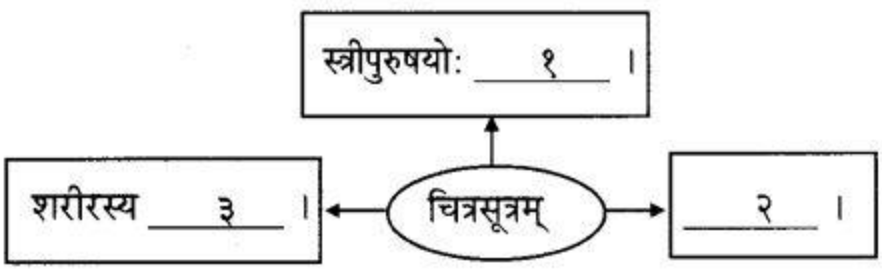

उत्तरः १. दैर्घ्यम्।

२. उद्गतता।

३. अङ्गप्रत्यङ्गम्।

३. मञ्जूषातः ४ उचितान् शब्दान् चित्वा स्तम्भपूरणं कुरुत।

प्रधानवर्णौ	संमिश्रणार्थं महत्त्वपूर्णौ वर्णौ
१	३
२	४

(हरितः, कषायः, गौरः, कपोतः, पीतः, श्यामः)

उत्तरः १. **हरितः।**

२. **श्यामः।**

३. **पीतः।**

४. **गौरः।**

अवबोधनम्।

अ. सत्यं वा असत्यं तद् लिखत।

१. चित्रे मानवानां चित्रणं कथं विधेयम् इति ज्ञापयितुं चित्रलक्षणानि कथितानि।

उत्तरः **असत्यम्।**

२. शान्तप्रकृतिमनुजस्य भ्रूः अर्धचन्द्राकारा भवेत्।

उत्तरः **सत्यम्।**

३. गायकस्य भ्रूः धनुराकारा भवेत्।

उत्तरः **असत्यम्।**

४. ऋषिणां चित्रं भूषणैः अलङ्कृतं आलिखेत्।

उत्तरः **असत्यम्।**

५. चित्रस्य महत्त्वपूर्णमङ्गं लावण्यम्।

उत्तरः **सत्यम्।**

६. कलायां नैपुण्यप्राप्तिः ईश्वरदत्ता।

उत्तरः **असत्यम्।**

ब. एकपदेन उत्तरं लिखत।

१. शान्तप्रकृतिमनुजस्य चित्रणसमये भ्रूः **कीदृशी** भवेत्?

उत्तरः अर्धचन्द्राकारा।

२. **कस्य** भ्रूः धनुराकारा भवेत्?

उत्तरः नर्तकस्य।

३. **केषां** चित्रं भूषणैलङ्कृतम् आलिखेत्?

उत्तरः देवतानाम्।

४. चित्रस्य महत्त्वपूर्णमङ्गं **किम्**?

उत्तरः लावण्यम्।

५. **का** ईश्वरदत्ता?

उत्तरः कला।

६. कलायां **का** मानवाधीना?

उत्तरः नैपुण्यप्राप्तिः।

पृथक्करणम्।

अ. जालचित्रम् / वृक्षरेखाचित्रम्।

१. कस्य चित्रं कीदृशं भवेत् इति सङ्केतान् उचिते जालरेखाचित्रे लिखत।

तेजोयुक्तम्, प्रसन्नमुखम्, कृष्णाजिनधारि, धृतक्षौमम्, भूषणैरलङ्कृतम्, जटाजूटयूक्तम्, दुर्बलम्

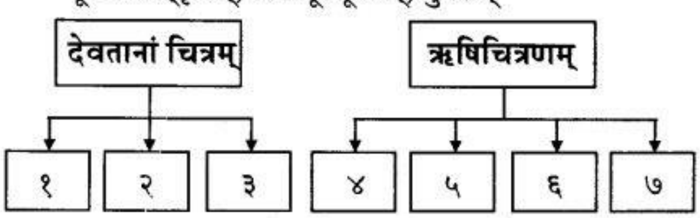

उत्तरः

१.	**प्रसन्नमुखम्।**	२.	**धृतक्षौमम्।**
३.	**भूषणैरलङ्कृतम्।**	४.	**तेजोयुक्तम्।**
५.	**कृष्णाजिनधारि।**	६.	**जटाजूटयुक्तम्।**
७.	**दुर्बलम्।**		